

cc: alle Ministers B

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

's-GRAVENHAGE

M
VB.

MINISTERRAAD

3 MAART 1967 / 4^a aan gonden

10 MAART 1967 / 4^a aan gonden

17 MAART 1967 / 4^a gedelegeerd aan NP, EZ, LV en De Block

Zijner Excellentie
de Minister-President,
Voorzitter van de
Raad van Ministers

~~XXXXXXXXXX~~ Directie/Afdeling: DGES

Datum: 27 februari 1967

Onderwerp: Vrij verkeer van landbouw-
produkten in EEG

Kenmerk: 37567

Foto-no: F/2058/67

Ter behandeling in de Ministerraad op 3 maart

./.
./.
Hierbij zend ik U een door het Ministerie van Landbouw en Visserij na interdepartementaal overleg opgestelde nota inzake enkele vraagstukken in verband met het vrije verkeer van landbouwprodukten in de EEG. Deze nota is onderwerp van discussie geweest in de bijeenkomst van de Coördinatie Commissie van 22 dezer; de conclusies waartoe deze discussie heeft geleid doe ik U hiernevens eveneens toekomen.

Spoedshalve is een exemplaar van deze nota en van de conclusies rechtstreeks aan de Leden van Uw Raad toegezonden.

DE STAATSSECRETARIS VAN BUITENLANDSE ZAKEN,

w.g. L. de Block

Nota voor Coördinatie Commissie van 22 februari 1967.

Betreft: enkele vraagstukken in verband met het vrije verkeer van landbouwprodukten in de E.E.G.

1. Inleiding.

In de loop van december en januari heeft de Commissie aan de Raad ontwerp-basisverordeningen voorgelegd voor granen, dierlijke veredelingsprodukten (varkensvlees, eieren en slachtpluimvee) en suiker. Voor granen en dierlijke veredelingsprodukten treden deze in de plaats van de in de eerste marathonzitting van december 1961 / januari 1962 vastgestelde basisverordeningen voor de overgangsfase. De eindfaseregeling voor de oliën- en vettensector werd reeds in juli 1966 vastgesteld.

De voorstellen van de Commissie voor de eindfase komen er in hoge mate op neer, dat de thans toegepaste regels op het gebied van het markt- en prijsbeleid worden doorgetrokken en geconsolideerd. De regels voor de eindfase zijn n.l. goeddeels gebaseerd op de regels in de thans van kracht zijnde verordeningen, gecombineerd met enkele in het verleden gemaakte afspraken, n.l. de graanprijbsbesluiten van december 1964 en de afspraken over de intrede van het vrije verkeer van 11 mei 1966.

Dit geldt voor:

- de wijze waarop jaarlijks de prijzen worden vastgesteld;
- het stelsel van heffingen en restituties ter overbrugging van de prijsverschillen tussen de Gemeenschap en de derde landenmarkten;
- de voor sommige produkten aanvaarde mogelijkheid van aanvullende prijsstabiliserende maatregelen door middel van interventie.

Evenwel zijn voor de eindfase enkele belangrijke vereenvoudigingen in het beleid aangebracht, n.l.

- de heffingen en de restituties zullen in het verkeer met derde landen uniform zijn, nadat het gemeenschappelijk prijsniveau zal zijn ingesteld;
- in het verkeer tussen de Lid-Staten onderling vallen alle heffingen en restituties weg;
- daarenboven verdwijnt in het onderlinge verkeer tussen de Lid-Staten de vrijwaringsclausule.

De door de Commissie aan de Raad voorgelegde voorstellen voor de regeling van het communautaire markt- en prijsbeleid in de eindfase zijn onderwerp geweest van interdepartementaal overleg. De discussie heeft zich daarbij in hoofdzaak geconcentreerd op een viertal onderwerpen, t.w.:

- de vaststelling van de prijzen;
- het restitutiebeleid;
- de vrijwaringsclausule;

- eventuele maatregelen te treffen in geval van schaarste. Op elk van deze elementen wordt hieronder nader ingegaan.

2. Wat de jaarlijkse prijsvaststelling betreft, is, zoals reeds vermeld, aan de procedure niets veranderd. De Commissie legt telkenjare voorstellen voor aan de Raad, het Europees Parlement brengt hierover advies uit, terwijl de besluiten genomen worden door de Raad.

Het nieuwe element in de Commissievoorstellen is dat voortaan de prijzen voor alle produkten op één en dezelfde datum, n.l. vóór 1 augustus moeten worden vastgesteld. Er bestaat interdepartementaal overeenstemming over dat aan een uniforme datum grote waarde moet worden gehecht. Daarmee wordt immers uitvoering gegeven aan de door de Raad in februari 1964 aanvaarde zgn. resolutie Witteveen, waarbij de Raad besloot voorzover mogelijk tegelijkertijd de prijzen vast te stellen. Deze resolutie schrijft tevens voor dat de Commissie telkenjare een gespecificeerde raming moet voorleggen van de totale communautaire uitgaven, die betrekking hebben op het gemeenschappelijk landbouwbeleid voor de periodes waarin deze prijzen gelden. De opstelling van een zodanig financieel overzicht is door de in juli 1966 op Nederlands initiatief door de Raad aanvaarde resolutie voor een "annual review" nog eens bevestigd. In deze resolutie wordt bovendien uitgesproken, dat de uit een aantal voorgeschreven deelrapporten (financieringsrapporten, structuurrapport, informatie betreffende de inkomens en de bedrijfseconomische positie van de landbouwbedrijven) beschikbaar gekomen gegevens telkenjare in één verband moeten worden geplaatst teneinde een volledig beeld van de ontwikkeling te verkrijgen.

Moet aan het principe van één en dezelfde datum voor de vaststelling van alle prijzen worden vastgehouden, de vraag welke datum dit moet zijn, moet nog op zijn technische mérites worden bezien. Daarbij moet bedacht worden dat het thans voorgestelde tijdstip "vóór 1 augustus" betrekking heeft op de graanprijzen die 1 augustus van het volgend jaar, de melk- en rundvleesprijzen die 1 april van het volgend jaar, enz., in werking moeten treden. In de Raad zijn reeds stemmen opgegaan om deze datum iets later, bijv. in het begin van de herfst te stellen. Hiervoor pleit dat men dan meer inzicht heeft in de gevolgen die de prijsvaststelling voor het afgelopen jaar heeft gehad.

Voor de feitelijke prijsvorming, die zich voor de basisprodukten waarvoor richtprijzen worden vastgesteld, normaliter zal voltrekken in de marge tussen de richtprijs en de (lagere) interventieprijs, zijn de toegepaste instrumenten van grote betekenis.

Het gaat hier om

- de heffingen en restituties ten opzichte van derde landen, die, zoals vermeld, dezelfde opzet zullen hebben als thans, met dit verschil echter dat de restitutiebedragen in communautair verband en uniform voor de gehele E.E.G. zullen worden vastgesteld en, nadat zij eenmaal zijn vastgesteld, verplicht toegekend moeten worden;
- het interventiebeleid dat praktisch geen wijzigingen ondergaat

(wel wordt ter uitvoering van de besluiten van januari 1962 voor de varkenssector de tot nu toe bestaande nationale interventie vervangen door een communautaire interventieregeling; voor eieren en slachtpluimvee stelt de Commissie geen interventie voor);

- een ten dele nieuw element doordat de Commissie in alle verordeningen een artikel heeft opgenomen dat het mogelijk moet maken om ingeval van eventueel optredende moeilijkheden bij de voorziening maatregelen te treffen.

Het is voornamelijk ten aanzien van dit laatste element, dat in het interdepartementale overleg een discussie is ontstaan waarbij verschillende meningen naar voren zijn gekomen. (Zie verder onder 5).

3. Restituties bij export naar derde landen.

De Commissie stelt voor de toe te passen restituties communautair, via de zgn. Beheerscomité-procedure, vast te stellen. Dit zal geschieden op basis van door de Raad op voorstel van de Commissie vast te stellen algemene voorschriften betreffende de toekenning van restituties en de criteria voor de bepaling van de hoogte.

De restituties behoeven niet gelijk te zijn aan de heffingen bij de invoer. Deze benaderingswijze lijkt juist. Onder omstandigheden kunnen de restituties bij uitvoer naar derde landen wat lager zijn dan de heffingen bij invoer, mede gezien de wenselijkheid om een te hoog oplopen van de prijzen binnen de E.E.G. te voorkomen (zie ook onder 5). Anderzijds moet bij het te voeren restitutiebeleid bedacht worden, dat men niet met incidentele maatregelen normale afzetkanalen moet prijsgeven, die later uiterst moeilijk terugveroverd kunnen worden. De positie van het produkt binnen de Gemeenschap in zijn totaliteit en de prijsontwikkeling op derde landenmarkten zullen dan ook in het te voeren beleid een belangrijke plaats moeten innemen. Er kan mede worden ingestemd dat de uitvoering van dit beleid door de Commissie vooraf gebonden wordt aan door de Raad goed te keuren regels.

Wanneer eenmaal de restitutiebedragen in Brussel zijn vastgesteld, zijn in het Commissievoorstel alle Lid-Staten verplicht deze restitutie ook toe te kennen. Dit is een logische consequentie van de vrije markt, die ook financieel mogelijk is, doordat de lasten door het Europees Landbouwfonds worden gedragen.

4. De vrijwaringsclausule.

Tot nu toe kon een Lid-Staat afzonderlijk bij marktverstoring als gevolg van invoer, zowel uit derde landen als uit Lid-Staten, een beroep doen op de vrijwaringsclausule. Vervolgens kon de Commissie, na raadpleging van de Lid-Staten de concreet toegepaste maatregelen wijzigen of ongedaan maken, terwijl vervolgens nog een beroep op de Raad door de betrokken Lid-Staat mogelijk was. Voor de tekst van de "oude" vrijwaringsclausule zij verwezen naar bijlage 1.

De Commissie stelt thans voor de toepassing van de vrijwaringsclausule, die voortaan niet meer in het verkeer tussen de Lid-Staten onderling zal kunnen worden toegepast, in handen van de Commissie te leggen, met vervolgens de mogelijkheid van beroep op de Raad (voor de tekst van de nieuw voorgestelde vrijwaringsclausule zie bijlage 2).

De praktijk is geweest dat de vrijwaringsclausule zelden wordt toegepast. Alle Lid-Staten beschouwen haar als een uiterste noodlinie. Er zijn dan ook geen redenen om op dit punt de discussie in Brussel te compliceren. Uit een oogpunt van slagvaardig beleid is het juist om in de vrije markt de hanteringsbevoegdheid in eerste instantie bij de Commissie te leggen. Voorts wordt anderzijds in redelijke mate rekening gehouden met de verantwoordelijkheid van de Raad. Dit orgaan stelt immers in de eerste plaats de nodige uitvoeringsbepalingen vast. Bovendien is bij de concrete toepassing ervan door de Commissie een beroep op de Raad mogelijk.

5. Voorzieningsmoeilijkheden.

De toevoeging van een bepaling in de landbouwverordeningen voor de eindfase, die het mogelijk moet maken maatregelen te treffen in geval van voorzieningsmoeilijkheden/schaarste, is in feite geen nieuwe gedachte. Reeds in 1964 deed de Commissie een voorstel voor een algemene "horizontale" regeling om aan eventueel optredende voorzieningsmoeilijkheden het hoofd te bieden. Als middelen daartoe werden genoemd de verlaging van heffingen en douanerechten, de toekenning van invoersubsidies en het opleggen van uitvoerheffingen.

Dit voorstel stuitte in het EEG-overleg op bezwaren. Met name verzette een aantal landen zich tegen een uniforme regeling; de problemen kunnen per produkt verschillend liggen. Voor produkten waarin slechts incidenteel export plaatsvindt, stuit een eventuele afremming van de export op veel geringere bezwaren dan bij produkten waarin zich een stabiele exportstroom heeft ontwikkeld. Ook financieel kan het effect per produkt verschillend zijn. Het verlenen van invoersubsidies zal niet op grote bezwaren behoeven te stuiten wanneer de invoer relatief gering is (zoals bij suiker); buitengewoon kostbaar daarentegen wordt het wanneer het om kwantitatief belangrijke invoerstromen gaat; men denke bijv. aan eventuele subsidies op de invoer van 10 miljoen ton graan, wanneer de wereldmarktprijzen voor granen boven de EEG-drempelprijzen zouden stijgen !

In het interdepartementale vooroverleg zijn deze aspecten in discussie geweest. Daarbij is van bepaalde zijde gepleit voor een regeling, waarbij aan het oplopen van prijzen boven de richtprijzen vrij stringente grenzen gesteld zouden moeten worden.

Hiertegenover is van andere zijde gewezen op de eerder vermelde noodzaak het te voeren beleid per sector te bezien, terwijl tevens veel gewicht werd gehecht aan het vermijden van extra financiële lasten. Ook is opgemerkt, dat het te voeren beleid in geval van schaarste niet bij voorbaat door automatisch werkende regels mag worden vastgelegd. Bij het optreden van zodanige situaties zal de Raad de nodige vrijheid van handelen moeten hebben. Van deze zijde achtte men het huidige Commissievoorstel dan ook belangrijk beter dan de indertijd voorgestelde

horizontale regeling. De Commissie voorziet n.l. voor suiker, waarvoor de wereldmarktprijzen soms buitensporig hoog kunnen oplopen, de mogelijkheid van subsidies bij invoer en heffingen bij uitvoer. Voor de andere produkten is in de ontwerp-verordeningen een algemeen artikel opgenomen dat het mogelijk moet maken om ingeval van eventueel optredende moeilijkheden bij de voorziening maatregelen te treffen. Deze opzet schept de mogelijkheid om, afhankelijk van de aard van het produkt, tot geëigende oplossingen te komen.

16 februari 1967

Oude vrijwaringsclausule.

1. Indien in een of meer Lid-Staten ten gevolge van de toepassing van de maatregelen betreffende de geleidelijke totstandbrenging van een gemeenschappelijke ordening van de markt voor slachtpluimvee, deze markt als gevolg van de invoer ernstige verstoringen ondergaat of dreigt te ondergaan, die de in artikel 39 van het Verdrag gestelde doeleinden in gevaar kunnen brengen, kunnen de belanghebbende Lid-Staat of Lid-Staten gedurende de overgangperiode betreffende de invoer van genoemde produkten de nodige vrijwaringsmaatregelen treffen.

2. De belanghebbende Lid-Staat of Lid-Staten dienen deze maatregelen uiterlijk bij hun inwerkingtreding ter kennis te brengen van de andere Lid-Staten en de Commissie.

De Lid-Staat of Lid-Staten die deze maatregelen toepassen treffen de nodige voorzieningen opdat goederen die onderweg zijn er niet door getroffen worden; bij sluiting van de grens mag het aantal respijtdagen niet minder dan drie bedragen. Zij dienen bereid te zijn onmiddellijk onderhandelingen te openen over voorlopige schikkingen, teneinde te verhinderen dat de exporteurs buitensporige of vermijdbare schade lijden. Deze schikkingen worden onverwijld ter kennis gebracht van de andere Lid-Staten en de Commissie.

Op basis van de bepalingen van lid 1 en ernaar strevende dat de bescherming tussen de Lid-Staten niet wordt verhoogd, beslist de Commissie, na raadpleging van de Lid-Staten in het Comité van Beheer ingesteld bij artikel 16, volgens een spoedprocedure en binnen uiterlijk vier werkdagen te rekenen vanaf de kennisgeving bedoeld in de eerste alinea, of de maatregelen moeten worden gehandhaafd, gewijzigd of opgeheven. De Commissie kan eveneens beslissen terzake van de door de andere Lid-Staten toe te passen maatregelen.

De beschikking van de Commissie wordt ter kennis gebracht van alle Lid-Staten. Zij is onmiddellijk uitvoerbaar.

3. Iedere Lid-Staat kan de beschikking van de Commissie binnen ten hoogste drie werkdagen na kennisgeving daarvan aan de Raad voorleggen. De Raad komt onverwijld bijeen. Hij kan op grond van de bepalingen van lid 1 en ernaar strevende dat de bescherming tussen de Lid-Staten niet wordt verhoogd, de beschikking van de Commissie met gekwalificeerde meerderheid van stemmen wijzigen of vernietigen.

4. Iedere vrijwaringsmaatregel die het handelsverkeer tussen de Lid-Staten raakt, wordt uiterlijk tegelijkertijd toegepast op de betrekkingen met derde landen met eerbiediging van het beginsel der gemeenschapspreferentie.

Nieuwe vrijwaringsclausule.

1. Indien de markt van de Gemeenschap voor één of meer van de in artikel 1, lid 1, bedoelde produkten als gevolg van invoer ernstige verstoringen ondergaat of dreigt te ondergaan, die de doeleinden van artikel 39 van het Verdrag in gevaar kunnen brengen, kunnen in het handelsverkeer met derde landen passende maatregelen worden toegepast totdat deze verstoring opgeheven of het gevaar daarvoor geweken is.

Op voorstel van de Commissie stelt de Raad volgens de stemprocedure van artikel 43, lid 2, van het Verdrag de uitvoeringsbepalingen van dit lid vast.

2. Indien de in lid 1 bedoelde situatie zich voordoet, beslist de Commissie op verzoek van een Lid-Staat of op eigen initiatief ten aanzien van de noodzakelijke maatregelen die aan de Lid-Staten worden medegedeeld en onmiddellijk uitvoerbaar zijn. Indien de Commissie een dergelijk verzoek van een Lid-Staat ontvangt, geeft zij binnen de vier werkdagen volgende op die van de ontvangst van dit verzoek een desbetreffende beschikking.
3. Iedere Lid-Staat kan de beschikking van de Commissie binnen de drie werkdagen volgende op die van de kennisgeving daarvan aan de Raad voorleggen. De Raad komt onverwijld bijeen. Hij kan op grond van het bepaalde in lid 1 de beschikking van de Commissie volgens de stemprocedure van artikel 43, lid 2, van het Verdrag wijzigen of vernietigen.

Conclusies van de vergadering van de
Coördinatie Commissie voor Europese
Integratie- en Associatieproblemen
van 22 februari 1967

De Coördinatie Commissie wijdde aandacht aan enkele vraagstukken in verband met het vrije verkeer van landbouwprodukten in de EEG aan de hand van een nota van het Ministerie van Landbouw en Visserij dienaangaande.

Ad punt 2 van de nota

Van verschillende zijden werd de behoefte gevoeld om de jaarlijkse prijsvaststelling, waarbij volgens de EEG-Commissie alleen rekening zou moeten worden gehouden met het landbouwkomen, ook te bezien aan de hand van andere criteria, die in art. 39 en 110 EEG worden genoemd. Het gaat niet aan om, zoals thans het geval is, slechts één criterium te noemen. Beter ware het elke vermelding van criteria achterwege te laten, indien geen overeenstemming over andere criteria zou kunnen worden bereikt. Door de vertegenwoordiger van het Ministerie van Landbouw werd erop gewezen dat het hier een Verordening betreft waarin slechts procedureregels worden gegeven. Bovendien zal het opnemen van allerlei criteria in de praktijk weinig baten; waar het op aan komt is dat straks in Den Haag en eventueel in de delegatie naar de Raad, waarin de vaststelling der prijzen beslist moet worden, het Nederlandse standpunt wordt gefixeerd met inachtneming van alle betrokken belangen. De Coördinatie Commissie bereikte op dit punt geen duidelijke conclusie.

Ad punt 3

Opgemerkt werd, dat het restitutiebeleid genuanceerd, d.w.z. niet langer volledig automatisch, zou moeten worden gevoerd naar gelang er sprake is van een tekort - dan wel een overschotsituatie bij de verschillende produkten binnen de EEG. Naar de mening van de vertegenwoordiger van Landbouw zou het taktisch onverstandig zijn dit punt te zeer te accentueren in de basisverordening. T.z.t. zou zulks in een uitvoeringsverordening kunnen worden geregeld. In het onderhavige Commissievoorstel wordt de mogelijkheid vermeld dat de restituties bij uitvoer lager kunnen zijn dan de heffingen bij invoer. Gaat men hierop de aandacht vestigen, dan zou licht van de zijde van sommige Lid-Staten het verlangen komen deze mogelijkheid te laten vallen. De vergadering ging met deze redenering akkoord.

Ad punt 4

Gewezen werd op het gevaar, dat de Commissie, die volgens de onderhavige verordening met de toepassing van de vrijwaringsclausule tegenover derde landen zal worden belast, zich daarbij onvoldoende aan de regels van het GATT zou houden. Dit punt zou bovendien bekeken moeten worden in het licht van het algemene handelspolitieke beleid van de Gemeenschap.

Overeengekomen werd dat dit aspect nog nader interdepartementaal zal worden bestudeerd en dat ook het Comité van Permanent Vertegenwoordigers deze problematiek zou moeten bezien.

Ad punt 5

Onderstreept werd dat er onder geen voorwaarde automatische regels mogen worden vastgelegd in verband met het in omstandigheden van schaarste te voeren beleid. De Raad zal terzake de nodige vrijheid van handelen moeten behouden, evenals zulks thans op het nationale vlak het geval is. Door het Ministerie van Economische Zaken werd gepleit voor een evenwicht in het instrumentarium van het prijsbeleid, zodat de "slechte kansen" niet alléén op de consument drukken, m.a.w. met name uitvoerheffingen zullen, naast invoerbevoorderende maatregelen aandacht moeten krijgen.

Van de zijde van het Ministerie van Financiën werd daarentegen de vrees uitgesproken dat, indien de mogelijkheid van exportheffingen nader geregeld zou worden, ook op het instrument der invoersubsidies nadruk gelegd zal worden, hetgeen wegens de daarbij betrokken financiële consequenties ongewenst werd geacht.

Door de vertegenwoordiger van het Ministerie van Landbouw werd naar voren gebracht dat zijnerzijds er overwegend bezwaar tegen bestaat om in de basisverordening een prijsmechanisme op te nemen, dat in geval van schaarste tot een "plafonnering" van de landbouwprijzen zou leiden.

Aangezien van de kant van Economische Zaken aan zulk een mechanisme juist grote waarde werd gehecht, kwam men overeen dit verschil van zienswijze aan de Raad van Ministers ter beslissing voor te leggen.